

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

LĒMUMS PAR TIESVEDĪBAS IZBEIGŠANU lietā Nr. 2012-11-01

Rīgā

2013. gada 12. februārī

Latvijas Republikas Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētājs Gunārs Kūtris, tiesneši Kaspars Balodis, Aija Branta, Kristīne Krūma, Uldis Ķinis un Sanita Osipova,

pēc Leona Cēberga konstitucionālās sūdzības,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, kā arī 19.² un 28.¹ pantu,

rakstveida procesā 2013. gada 5. februārī tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par Izglītības likuma 50. panta 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 106. pantam”.

Konsta tējošā daļa

1. 1998. gada 29. oktobrī Saeima pieņēma Izglītības likumu. Līdz 2012. gada 30. septembrim šā likuma 50. panta 1. punkts paredzēja, ka par pedagogu nedrīkst strādāt persona, kas sodīta par tīšu noziegumu un nav rehabilitēta (turpmāk – apstrīdētā norma).

Ar 2012. gada 5. jūlija likumu „Grozījumi Izglītības likumā” minētais 50. panta 1. punkts tika izteikts jaunā redakcijā, saskaņā ar kuru par pedagogu nedrīkst strādāt „persona, kas sodīta par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu (neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas), izņemot gadījumu, kad pēc sodāmības dzēšanas vai noņemšanas Ministru kabineta noteikta institūcija, izvērtējusi, vai tas nekaitē izglītojamo interesēm, ir atļāvusi strādāt par pedagogu personai, kas bijusi sodīta par tīšu kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu. Ministru kabinets nosaka kārtību, kādā tiek izvērtēts, vai atļauja šādai personai strādāt par pedagogu nekaitēs izglītojamo interesēm”. Grozījumi Izglītības likumā stājušies spēkā 2012. gada 1. oktobrī.

2. Pieteikuma iesniedzējs Leons Cēbergs (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) norāda, ka savulaik esot sodīts par mazāk smagu noziegumu, kas paredzēts Krimināllikuma 219. panta otrajā daļā. Viņš lūdz Satversmes tiesu atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 106. pantam, jo apstrīdētā norma aizskarot viņam minētā panta pirmajā teikumā nostiprinātās pamattiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos un darbavietu atbilstoši savām spējām un kvalifikācijai.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka apstrīdētajā normā ietvertas divas pazīmes, kuru pastāvēšanas gadījumā personai ir liegtas tiesības strādāt par pedagogu. Likumdevējs neesot paredzējis atšķirīgu regulējumu atkarībā no tā, par cik smagu noziegumu persona ir sodīta. Turklāt personas tiesības tiekot ierobežotas neatkarīgi no tā, ka sodāmība ir dzēsta vai noņemta.

Pieteikuma iesniedzējs atzīst, ka apstrīdētajai normai ir leģitīmi mērķi, proti, bērnu tiesību aizsardzība un nepieciešamība „nodrošināt kvalitatīva pedagogu korpusa izveidošanu, kas sekmētu katram Latvijas iedzīvotājam iespēju attīstīt savu garīgo un fizisko potenciālu, lai veidotos par patstāvīgu un attīstītu personību”. Tomēr viņš uzskata, ka apstrīdētās normas mērķus var sasniegt ar tikpat iedarbīgiem, taču saudzējošākiem līdzekļiem, diferencējot ierobežojumu atkarībā no izdarītā noziedzīgā nodarījuma smaguma un nesaistot

tiesības strādāt par pedagogu ar rehabilitāciju, bet gan ar sodāmības dzēšanu vai noņemšanu.

Pieteikumā norādīts, ka atbilstoši Krimināllikuma 63. panta devītajai daļai sodāmības dzēšana vai noņemšana anulē visas izdarītā noziedzīgā nodarījuma krimināltiesiskās sekas. Šajā Krimināllikuma normā esot ietverta ideja, ka persona var laboties un krimināltiesiskās sekas nevar personu vajāt visu atlikušo mūžu. Tāpēc izšķiroša nozīme esot jāpiešķir nevis faktam, ka persona ir sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu, bet gan izdarītā noziedzīgā nodarījuma smagumam un raksturam, ievērojot Krimināllikuma 7. pantā noteikto. Ja persona izdarījusi noziedzīgu nodarījumu, kas nav saistīts ar vardarbību vai citādu būtisku kaitējumu citām personām, tai vajadzētu ļaut strādāt par pedagogu, jo tas neapdraudot leģitīmā mērķa sasniegšanu.

Pēc Pieteikuma iesniedzēja domām, uz saudzīgāka risinājuma iespējamību norāda citos normatīvajos aktos paredzētā diferencētā pieeja atkarībā no izdarītā noziedzīgā nodarījuma smaguma un rakstura. Piemēram, Bērnu tiesību aizsardzības likuma 72. panta trešās daļas 3. un 4. punktā paredzēts, ka par bērnu aprūpes un izglītības iestāžu vadītājiem un darbiniekiem nedrīkst strādāt personas, kuras sodītas par noziedzīgiem nodarījumiem, kas saistīti ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu, vai par noziedzīgiem nodarījumiem pret tikumību un dzimumneaizskaramību – neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas. Ar šādu regulējumu likumdevējs esot efektīvi nodrošinājis leģitīmā mērķa sasniegšanu, vienlaikus pēc iespējas mazāk ierobežojot personai Satversmes 106. pantā noteiktās pamattiesības.

Pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem Pieteikuma iesniedzējs norādīja, ka viņa pamattiesību aizskārums nav samērīgs ar viņam piespriesto kriminālsodu. Turklāt Saeima savā atbildes rakstā esot atzinusi, ka apstrīdētā norma līdz tās grozīšanai neatbilda Satversmes 106. pantam.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – informē, ka 2012. gada 5. jūlija ārkārtas sēdē ir pieņēmusi likumu „Grozījumi Izglītības

likumā”, izsakot apstrīdēto normu jaunā redakcijā un nosakot diferencētu pieeju atkarībā no tā, cik smagu noziedzīgu nodarījumu persona izdarījusi.

Atbildes rakstā norādīts: „Saeima uzskata, ka šie grozījumi Izglītības likumā novērš pieteikuma iesniedzēja minētos regulējuma trūkumus, kas varētu liecināt par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 106. pantam.”

Ņemot vērā minēto, Saeima lūdz izvērtēt iespēju izbeigt tiesvedību lietā, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu.

4. Pieaicinātā persona – Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – Tiesībsargs) – norāda, ka Tiesībsarga birojs pārbaudes lietas ietvaros izvērtējis no apstrīdētās normas izrietošo pamattiesību ierobežojumu, konstatējis tiesiskajā regulējumā trūkumus un atzinis apstrīdēto normu par nesamērīgu. Tiesībsarga birojs informējis Tieslietu ministriju par nepieciešamību pārskatīt apstrīdēto normu un ieviest diferencētu tiesību ierobežojumu.

Tiesībsargs konstatē, ka Krimināllikuma 219. pantā paredzētais noziegums nav saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu un nav vērsts pret tikumību un dzimumneaizskaramību. Tāpēc varot tikt izvērtēts, vai persona, kas sodīta par šajā pantā paredzēto noziegumu, drīkst strādāt par pedagogu un vai tas nekaitēs izglītojamo interesēm.

Pēc Tiesībsarga ieskata, 2012. gada 5. jūlija grozījumi Izglītības likumā vērsti uz to, lai likvidētu tiesiskā regulējuma trūkumus un samērotu sabiedrības intereses ar iespējamo indivīda tiesību aizskārumu.

5. Pieaicinātā persona – Tieslietu ministrija – norāda, ka apstrīdētajā normā paredzētā ierobežojuma mērķis bija nodrošināt to, ka par pedagogu nedrīkst strādāt tīša nozieguma izdarītājs, ja vien vēlāk attiecīgā persona netiek rehabilitēta. Šāds ierobežojums pēc būtības esot līdzīgs likuma „Par tiesu varu” 55. panta 1. punktā noteiktajam, ka par tiesneša amata kandidātu nevar būt persona, kura agrāk sodīta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu (neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas), un

Prokuratūras likuma 37. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajam, ka par prokurora amata kandidātu nevar būt persona, kura ir sodīta par noziedzīga nodarījuma izdarīšanu (neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas). Vārdi „un nav rehabilitēts” pēc satura atbilstot ierobežojumam „neatkarīgi no sodāmības dzēšanas vai noņemšanas”. Apstrīdētajā normā noteiktais ierobežojums no tiesneša un prokurora amata kandidātiem noteiktajiem ierobežojumiem atšķiroties vienīgi ar to, ka ir saistīts nevis ar jebkura noziedzīga nodarījuma, bet gan tīša nozieguma izdarīšanu.

Uz pedagogu, kas strādā bērnu izglītības iestādē, esot attiecināms gan apstrīdētajā normā noteiktais ierobežojums, gan arī Bērnu tiesību aizsardzības likuma 72. panta trešās daļas 4. punktā noteiktais ierobežojums. Savukārt uz pedagogu, kas strādā pieaugušo izglītības iestādē, esot attiecināms tikai apstrīdētajā normā paredzētais ierobežojums.

Tieslietu ministrija norāda, ka tiesības izvēlēties pedagoga profesiju ietilpst Satversmes 106. panta tvērumā un apstrīdētā norma ierobežo tiesības brīvi izvēlēties nodarbošanos atbilstoši savām spējām un kvalifikācijām.

Tieslietu ministrija uzskata, ka valstij ir pienākums noteikt tādu regulējumu, lai darbs sabiedrībai nozīmīgās profesijās tiktu veikts atbilstoši sabiedrības interesēm, citastarp izvirzīt arī kvalifikācijas un objektivitātes prasības personām, kurām uzticēta valstij un sabiedrībai nozīmīgu funkciju izpilde. Turklāt amata ierobežojumi personām, kuras pilda sabiedrībai nozīmīgas funkcijas, varot būt stingrāki nekā citām personām.

Apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums esot noteikts ar likumu, un tam esot leģitīms mērķis – nodrošināt, lai par pedagogu nevarētu strādāt personas, kas sodītas par tīšu noziegumu. Plašākā nozīmē apstrīdētās normas mērķis esot gan demokrātiskās valsts iekārtas, gan citu cilvēku tiesību aizsardzība. Lai šos mērķus sasniegtu, normatīvajos aktos pedagogiem tiekot izvirzītas paaugstinātas prasības.

Esot jāņem vērā pedagoģijas mērķis – vispusīgas, humānas, atbildīgas un likumpaklausīgas personības veidošana. Tīši noziegumi pēc sava rakstura esot bīstamāki un kaitīgāki nekā tie, kas tiek izdarīti aiz neuzmanības, jo psihiskā

attieksme šajā gadījumā esot apzināti vērsta uz kaitīgo seku radīšanu. Tādējādi pastāvot pamatots risks, ka persona, kas ar nodomu, pilnībā apzinoties savas rīcības sekas, ir vērsusies pret nozīmīgām sabiedrības interesēm, nespēs panākt to, lai izglītojamais izprastu nepieciešamību ievērot sabiedrības intereses un rīkoties saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto. Nosakot šāda veida ierobežojumus, likumdevējs esot centies panākt, lai pedagoga amatu ieņemtu personas ar nevainojamu reputāciju. Valsts izraudzītie līdzekļi esot piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, un sabiedrība kopumā gūstot labumu no apstrīdētajā normā noteiktā ierobežojuma.

Tieslietu ministrija uzskata, ka likumdevējs nevar vispārīgi noteikt noziedzīgu nodarījumu grupas, ar kurām saistīts apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums. Tomēr likumdevējs esot izvērtējis saudzējošāku līdzekļu noteikšanas iespējamību un apstrīdēto normu grozījis.

Tieslietu ministrija pievienojas Saeimas atbildes rakstā paustajam viedoklim, ka grozījumi Izglītības likumā novērš Pieteikuma iesniedzēja minētos regulējuma trūkumus, kas varētu liecināt par apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 106. pantam.

6. Pieaicinātā persona – Izglītības un zinātnes ministrija – informē, ka tās sagatavotais likumprojekts „Grozījums Izglītības likumā”, kas 2011. gada 20. janvārī tika izskatīts valsts sekretāru sanāksmē, paredzēja, ka ierobežojums strādāt par pedagogu personai, kas sodīta par tīšu noziedzīgu nodarījumu, ir saistīts ar sodāmības noņemšanu vai dzēšanu, ja vien noziedzīgais nodarījums nav saistīts ar vardarbību vai vardarbības piedraudējumu vai vērsts pret tikumību vai dzimumneaizskaramību.

Minētie grozījumi esot izstrādāti tāpēc, ka ar apstrīdēto normu noteiktais ierobežojums, pēc ministrijas ieskata, bijis nesamērīgs un personai, kura vēlas strādāt par pedagogu, šajā ziņā radījis nepamatotus šķēršļus, neņemot vērā to, ka laika gaitā cilvēka personība attīstās, var mainīties viņa vērtību skala un līdz ar to arī uzvedība. Tomēr attiecībā uz personas iespējām ieņemt pedagoga

amatu esot nepieciešams saglabāt tādus ierobežojumus, kas pilnībā izslēgtu jebkādu izglītojamo veselības un dzīvības apdraudējumus.

Likumprojekta saskaņošanas gaitā Valsts kancelejas Stratēģiskās analīzes departaments sniedzis atzinumu, kurā neesot atbalstījis šā likumprojekta tālākvirzību, norādot, ka nav nepieciešamā pamatojuma grozījumu izstrādei un pedagogiem izvirzāmo prasību atvieglošanai. Izglītības un zinātnes ministrija saņēmusi Ministru prezidenta 2011. gada 5. februāra rezolūciju, kurā izteikts lūgums izvērtēt tiesību akta projekta tālākvirzības lietderību, un tāpēc likumprojektu atsaukusi.

Pēc 2012. gada 5. jūlija, kad likums „Grozījumi Izglītības likumā” tika pieņemts Saeimā, Izglītības un zinātnes ministrija sadarbībā ar tās padotībā esošo Izglītības kvalitātes valsts dienestu esot izstrādājusi Ministru kabineta noteikumu projektu „Kārtība, kādā tiek izvērtēts, vai atļauja strādāt par pedagogu personai, kas bijusi sodīta par tīšu kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, nekaitēs izglītojamo interesēm”, tomēr tas vēl neesot iesniegts Ministru kabinetam. 2012. gada 30. augustā valsts sekretāru sanāksmē esot izskatīts likumprojekts „Grozījums Bērnu tiesību aizsardzības likumā”, kas izstrādāts, lai saskaņotu Bērnu tiesību aizsardzības likuma 72. pantu ar Izglītības likuma 50. panta 1. punkta jauno redakciju. Patlaban šis likumprojekts tiekot saskaņots ar citām ministrijām.

Izglītības un zinātnes ministrija norāda, ka to, vai izglītojamo interesēm nekaitēs tāda iespējamība, ka par pedagogu var strādāt persona, kas bijusi sodīta par tīšu kriminālpārkāpumu vai mazāk smagu noziegumu, izvērtēs Ministru kabineta pilnvarota institūcija Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

7. Pieaicinātā persona – Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija – norāda, ka Bērnu tiesību aizsardzības likuma 72. panta trešajā daļā ir noteikts, kādas personas nedrīkst strādāt bērnu aprūpes, izglītības, veselības aprūpes iestādēs un citās iestādēs, kur uzturas bērni, un šo ierobežojumu mērķis ir pasargāt bērnus no iespējamā apdraudējuma. Attiecīgie ierobežojumi esot nevis sods noziedzīgu nodarījumu izdarījušai personai, bet

gan preventīvs bērnu aizsardzības līdzeklis. Savukārt apstrīdētajā normā noteiktais ierobežojums esot vērsts ne tikai uz bērnu drošības garantēšanu izglītības iestādēs, bet arī uz to, lai audzinātu bērnus par krietniem, godprātīgiem, atbildīgiem cilvēkiem, kas ciena sevi un citus cilvēkus, darbu, dabu, kultūru, sabiedrību un valsti, tādēļ arī pašiem audzinātājiem jābūt augstas morāles cilvēkiem. Neesot pieļaujams, ka pedagoģisko darbu ar bērniem veic personas, kas izdarījušas tīšu noziedzīgu nodarījumu pret līdzcilvēkiem, sabiedrību vai valsti. Tādējādi apstrīdētajā normā noteiktais ierobežojums atbilstot bērna tiesībām un interesēm.

Secinājumu daļa

8. Saeima ir paudusi uzskatu, ka tiesvedība lietā būtu izbeidzama, jo apstrīdētā norma zaudējusi spēku.

Ja ir norādīti argumenti, kas pamato tiesvedības izbeigšanu lietā, Satversmes tiesai tie jāizvērtē (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 11. punktu*).

8.1. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktam tiesvedību lietā var izbeigt līdz sprieduma pasludināšanai ar Satversmes tiesas lēmumu, ja apstrīdētā tiesību norma (akts) ir zaudējusi spēku.

Interpretējot Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, jāņem vērā, ka šī norma ir vērsta uz to, lai nodrošinātu Satversmes tiesas procesa ekonomiju un Satversmes tiesai nebūtu jātaisā spriedums lietās, kurās strīds vairs nepastāv. Ja strīds vairs nepastāv, zūd Satversmes tiesas procesa jēga (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2008. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2007-15-01 4. punktu un 2011. gada 29. marta lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2010-68-01 8. punktu*).

Satversmes tiesa ir norādījusi, ka apstrīdētās normas spēka zaudēšana pati par sevi ne vienmēr var būt pamats lietas izbeigšanai. Proti, likums paredz Satversmes tiesai iespēju izbeigt tiesvedību, bet ne pienākumu to darīt. Līdz ar to Satversmes tiesai ir jāvērtē, vai tomēr nav kādi apsvērumi, kas liecina par

tiesvedības turpināšanas nepieciešamību (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 11. janvāra sprieduma lietā Nr. 2010-40-03 6. punktu*).

8.2. Izvērtējot jautājumu par tiesvedības izbeigšanu lietā, kas ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības, Satversmes tiesai visupirms jāņem vērā nepieciešamība aizsargāt personai Satversmē noteiktās pamattiesības un novērst negatīvās sekas, kas tai radušās sakarā ar apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 12. februāra sprieduma lietā Nr. 2007-15-01 4. punktu*).

Attiecībā uz gadījumu, kad tiek vērtēta spēku zaudējušas normas satversmība, Satversmes tiesa ir norādījusi, ka no tiesas procesa efektivitātes viedokļa šādās lietās spriedumam ir nozīme tikai tad, ja tam var būt noteikts atpakaļejošs spēks (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 3. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2007-23-01 6. punktu un 2011. gada 29. marta lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2010-68-01 8. punktu*).

Par nepieciešamību turpināt tiesvedību lietā var liecināt tas, ka konstitucionālās sūdzības iesniedzējs ir lūdzis atzīt apstrīdēto normu par spēkā neesošu ar atpakaļejošu datumu. Grozījumu izdarīšana apstrīdētajā normā var nebūt pietiekama, lai novērstu visas negatīvās sekas, kas personai radušās sakarā ar šo normu. Satversmes tiesas spriedums var būt vienīgais tiesiskais ceļš, kādā konstitucionālās sūdzības iesniedzējs var turpināt savu aizskarto tiesību aizsardzību (*sk. Satversmes tiesas 2009. gada 8. aprīļa lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2009-03-03 4. punktu*).

Līdz ar to Satversmes tiesa visupirms izvērtēs, vai pastāv apstākļi, kuru dēļ tiesvedība izskatāmajā lietā ir izbeidzama.

9. Pieteikuma iesniedzējs apstrīdējis apstrīdēto normu redakcijā, kas bija spēkā līdz 2012. gada 1. oktobrim, kad stājās spēkā 2012. gada 5. jūlija likums „Grozījumi Izglītības likumā”. Saskaņā ar jauno regulējumu to, vai persona, kas sodīta par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, drīkst strādāt par pedagogu un vai tas nekaitēs izglītojamo interesēm, izvērtē Ministru kabineta noteikta institūcija Ministru kabineta noteiktā kārtībā.

Tādējādi apstrīdētā norma ir izteikta jaunā redakcijā, nevis izslēgta no Izglītības likuma. Tomēr faktiski tā ir zaudējusi spēku, jo paredz konkrēto tiesisko attiecību jaunu regulējumu. Proti, apstrīdētā norma vairs neparedz vispārēju aizliegumu strādāt par pedagogu personai, kas sodīta par jebkura tīša nozieguma izdarīšanu, bet nosaka mehānismu, kas nodrošina diferencētu pieeju.

Saeimas 2012. gada 14. jūnija sēdē, kad likumprojekts „Grozījumi Izglītības likumā” tika izskatīts pirmajā lasījumā, deputāte Ina Druvieta Izglītības, kultūras un zinātnes komisijas vārdā norādīja, ka ar grozījumiem paredzēts normu precizēt un „samērot sabiedrības intereses ar iespējamo indivīda tiesību aizskārumu” (*sk. Saeimas 2012. gada 14. jūnija sēdes stenogrammu, pieejama http://www.saeima.lv/lv/transcripts/view/124#LP0296_022, aplūkota 2013. gada 5. februārī*). Saeimas atbildes rakstā un pieaicināto personu – Tieslietu ministrijas, Izglītības un zinātnes ministrijas, Tiesībsarga – viedokļos, kas iesniegti Satversmes tiesai, pausts uzskats, ka ar apstrīdētās normas grozījumiem ir novērsta Izglītības likuma 50. panta 1. punkta iespējamā neatbilstība Satversmei (*sk. lietas materiālu 29., 70., 81., 99. un 100. lpp.*).

Arī Pieteikuma iesniedzējs pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem paudis gandarījumu par to, ka Saeima un pieaicinātās personas atzinušas apstrīdētās normas neatbilstību Satversmes 106. pantam un „Saeima ir labojusi apstrīdēto normu” (*sk. lietas materiālu 122. lpp.*).

Tādējādi Saeima ir novērsusi apstākļus, kas bija par pamatu pieteikuma iesniegšanai Satversmes tiesā.

10. Likumdevējs Satversmes tiesas likuma 32. panta trešajā daļā Satversmes tiesai ir piešķīris plašu rīcības brīvību izlemt, no kura brīža spēku zaudē apstrīdētā norma, ja tā tiek atzīta par neatbilstošu augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Lai atzītu apstrīdēto normu par spēkā neesošu nevis no sprieduma publicēšanas dienas, bet no cita brīža, Satversmes tiesai savs

viedoklis jāpamato (*sk. Satversmes tiesas 2009. gada 21. decembra sprieduma lietā Nr. 2009-43-01 34. punktu*).

Satversmes tiesa savu pamatojumu visupirms var balstīt uz pieteikumā norādītiem argumentiem par to, kāpēc apstrīdētās normas atzīšana par spēkā neesošu ar atpakaļejošu datumu nepieciešama pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizsardzībai, un par to, kādā veidā tā novērstu apstrīdētās normas radītās nelabvēlīgās sekas.

Pieteikumā nav ietverts prasījums atzīt apstrīdēto normu par spēkā neesošu no tās pieņemšanas, spēkā stāšanās vai kāda cita pagātnes brīža. Turklāt jaunais regulējums nevis automātiski piešķir par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu sodītai personai tiesības strādāt par pedagogu, bet gan paredz izvērtēšanas mehānismu. Proti, Ministru kabineta noteikta institūcija pēc tam, kad personai sodāmība ir dzēsta vai noņemta, izvērtē, vai tas, ka šāda persona strādās par pedagogu, nekaitēs izglītojamo interesēm. Satversmes tiesa nevar izvērtēt, vai konkrēti Pieteikuma iesniedzējs drīkst strādāt par pedagogu. Tādējādi uz Pieteikuma iesniedzēju attiecas jaunais regulējums un nav tādu apstākļu, kas liecinātu, ka apstrīdētās normas atzīšana par spēkā neesošu ar atpakaļejošu datumu ir nepieciešama Pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizsardzībai.

Līdz ar to Satversmes tiesai nav iemesla piešķirt savam nolēmumam atpakaļejošu spēku un ir pamats tiesvedības izbeigšanai.

11. Satversmes tiesa vērš Saeimas un Ministru kabineta uzmanību uz to, ka apstrīdētā norma gan ir grozīta, bet joprojām nav izveidots personas tiesību nodrošināšanas mehānisms, proti, Ministru kabinets nav noteicis nedz institūciju, kas izvērtēs, nedz arī kārtību, kādā tiks izvērtēts, vai persona, kas sodīta par tīša noziedzīga nodarījuma izdarīšanu, drīkst strādāt par pedagogu un vai tas nekaitēs izglītojamo interesēm. Šāda situācija var radīt personai Satversmē noteikto pamattiesību aizskārumu.

Nolēmumu daļa

Ņemot vērā minēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 2. punktu, Satversmes tiesa

nolēma:

izbeigt tiesvedību lietā Nr. 2012-11-01 „Par Izglītības likuma 50. panta 1. punkta atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 106. pantam”.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesas sēdes priekšsēdētājs

G. Kūtris